

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-72/25-50/2
EPA 512 XXVIII
Podgorica, 08. jul 2025. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Nastavka 21. sjednice, održanog 02. jula 2025. godine podnosi Skupštini

**IZVJEŠTAJ
O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O RADU FONDA ZA ZAŠTITU I
OSTVARIVANJE MANJINSKIH PRAVA ZA 2024. GODINU**

Odbor za ljudska prava i slobode na Nastavku 21. sjednice, održanom 02. jula 2025. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Godišnji izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2024. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

U uvodnim napomenama direktor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava saopštio je:

- da je Izvještaj dostavljen Skupštini Crne Gore u Zakonom o manjinskim pravima i slobodama utvrđenom roku;

- da su u Izvještaju pored opštih napomena sadržani podaci o aktivnostima Fonda i Upravnog odbora, finansijski izvještaj, statistički podaci o raspodjeli sredstava projektima na osnovu Odluke iz 2024. godine, aktivnosti koje je Fond preduzeo prema korisnicima koji nijesu ispoštovali ugovore potpisane sa Fondom, kao i poseban tabelarni prikaz projekata;

- da je rok prijave na Javni konkurs za raspodjelu sredstava bio od 3. septembra do 19. oktobra 2024. godine nakon čega je Komisija za vrednovanje projekata 22. oktobra 2024. godine, uz administrativno-tehničku podršku Stručne službe Fonda, pristupila utvrđivanju ispunjenosti formalno-pravnih uslova pristiglih projekata. Nakon utvrđivanja ispunjenosti formalno-pravnih uslova, Komisija za vrednovanje je konstatovala da je na raspisani Javni konkurs blagovremeno pristiglo 385 projektnih prijava, od kojih su 292 ispunile uslove, dok 93 nijesu ispunile uslove Javnog konkursa, te je pristupila vrednovanju projekata, utvrdila rang listu vrednovanih projekata i predlog za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata. Na osnovu predloga Komisije za vrednovanje, v.d. direktora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava je 20. novembra 2024. godine donio Odluku o raspodjeli sredstava za finansiranje projekata za podršku aktivnostima iz člana 36 stav 1 Zakona o manjinskim pravima i slobodama za 2024. godinu kojom je opredijeljen iznos od 1.591.125 eura za 221 projekat;

- da su u Izvještaju sadržani detaljni statistički pokazatelji o broju prijavljenih i podržanih projekata, onih koji su odbijeni po formalno-pravnom osnovu ili zbog nedovoljnog broja dodijeljenih bodova, kao i prikaz broja pravnih i fizičkih lica korisnika sredstava Fonda;

- da su dati podaci o korisnicima sredstava Fonda po opštinama, regijama i nacionalnim zajednicama na koje se projekti odnose;

- da Izvještaj sadrži informacije o slučajevima neispunjavanja ugovorenih obaveza od strane korisnika sredstava Fonda i da je po osnovu obavještenja o raskidu ugovora sa Fondom i zahtjeva za

povraćaj sredstava ili dijela sredstava koji su neadekvatno pravdani, povraćaj sredstava na račun državnog budžeta u 2024. godini izvršilo 28 korisnika u ukupnom iznosu od 41.491,88 eura;

- da je za korisnike sredstava Fonda koji nakon upućenih obavještenja o raskidu ugovora sa Fondom i zahtjeva za povraćaj sredstava nijesu izvršili povraćaj sredstava ili dijela sredstava koji su neadekvatno pravdani, pokrenut postupak pred sudskim organima i da su u sudskim predmetima gdje je Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava tužilac u 2024. godini pokrenuta 24 sudska postupka za ukupni iznos od 65.194,22 eura. Takođe, u 2024. godini realizovano je 15 predmeta u kojima su zaključena sudska poravnjenja ili usvojeni tužbeni zahtjevi Fonda u iznosu od 59.500 eura, što znači da je tokom 2024. godine na račun državnog budžeta vraćeno oko 101.000 eura;

- da planiraju da za naredni konkurs za raspodjelu sredstava Fonda, u saradnji sa nacionalnim savjetima, urade određene prezentacije, odnosno obuke u sva tri regiona Crne Gore kako bi potencijalne korisnike upoznali sa pravilima apliciranja, ali i realizacijom projekata i izvještavanjem o korišćenju sredstava Fonda;

- da nijednim aktom nije propisano da aplikanti sa kojima je prethodne godine raskinut ugovor i koji su vratili sredstva ne mogu aplicirati za sredstva Fonda;

- da je revizorski tim Državne revizorske institucije izvršio dodatnu terensku kontrolu statusa realizacije 25 preporuka iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i pravilnosti poslovanja Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2020. godinu, koje su nakon druge kontrole zahtijevale dalje praćenje, nakon čega je nadležni Kolegijum DRI, na osnovu ocjena državnih revizora, zaključio da je 11 preporuka realizovano, osam je djelimično realizovano, tri nijesu realizovane, dvije nijesu primjenjive i za jednu se ne može uvjeriti u status realizacije, odnosno da je od ukupno 51 date preporuke realizovano 37 (75%), a DRI će još jednu terensku kontrolu sprovesti do kraja ove godine;

- da nijesu sve preporuke DRI usmjerene na rad direktora i samog Fonda, već i na rad Komisije za vrednovanje projekata i

- da je novoizabrani direktor na početku mandata uradio analizu 12 preostalih preporuka DRI i da su već preduzete aktivnosti na njihovoj realizaciji, tako da vjeruje da bi sadašnja analiza stanja pokazala da je već realizovano šest preporuka, ali se nada još boljem učinku do kraja godine kada je planirana nova kontrola od strane DRI.

U raspravi je, između ostalog, saopšteno:

- da projekti podržani od strane Fonda imaju konkretne efekte i doprinose očuvanju kulturnog, nacionalnog, jezičkog i vjerskog identiteta pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ali i približavanju posebnosti manjinskih naroda zajednici u kojoj žive u cilju boljeg međusobnog razumijevanja i prepoznavanja bogatstva različitosti na ovim prostorima;
- da je veoma značajan podatak da je Fond od preostalih 25 preporuka DRI realizovao 13, jer se implementacijom preporuka DRI značajno unapređuje njegov rad;
- da postoji stigma u vezi sa Fondom jer javnost percipira da su sredstva Fonda namijenjena isključivo bošnjačkoj zajednici u Crnoj Gori, što demantuju podaci sadržani u Izvještaju;
- da stigma postoji i zbog toga što pojedine stvari u Fondu nijesu bile transparentne, na šta je ukazivala i DRI;
- da je neophodno obezbijediti veću transparentnost i pravičnost u raspodjeli sredstva za projekte i doprinositi kvalitetnijem ostvarivanju manjinskih prava i pomoći manjinskim nacionalnim zajednicama;
- da Fond koji na kvalitetan način sprovodi svoju ulogu treba da postoji, ali ima prostora za unapređenje njegovog rada, čemu bi trebalo da doprinese i realizacija preostalih 12 preporuka DRI;
- da se ne može praviti barijera između direktora Fonda i Komisije za vrednovanje projekata, već se mora uspostaviti bolja saradnja u cilju kvalitetnijeg rada i raspodjele sredstava Fonda;

- da je za pohvalu podatak da je značajan iznos sredstava Fonda opredijeljen multinacionalnim projektima, što ukazuje na pravu vrijednost i značaj Fonda;
- da je u periodu od decembra 2021. do danas ostvaren značajan napredak u radu Fonda, što potvrđuje i posvećenost realizaciji preporuka DRI i
- da će Fond i ubuduće imati podršku od strane Odbora za ljudska prava i slobode.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagača i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova "za") podržao Godišnji izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2024. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Godišnji izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2024. godinu.
2. Skupština Crne Gore ocjenjuje da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava svojim djelovanjem od osnivanja 2008. godine u kontinuitetu značajno doprinosi očuvanju i razvoju nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta.
3. Skupština pozdravlja aktivnosti koje je Fond u 2024. godini preduzeo prema korisnicima sredstava koji nijesu ispoštovali ugovorene obaveze, što je rezultiralo povraćajem sredstava na račun državnog budžeta u iznosu od 41.491,88 eura od strane 28 korisnika. Takođe, Skupština smatra značajnom informaciju da je u 2024, kao i u prethodne dvije godine, prema korisnicima sredstava Fonda koji nakon upućenog zahtjeva nijesu izvršili povraćaj sredstava ili dijela sredstava koji su neadekvatno pravdani, pokrenut postupak pred sudskim organima i da su u sudskim predmetima gdje je Fond tužilac u 2024. godini pokrenuta 24 postupka u ukupnom iznosu od 65.194,22 eura.
4. Imajući u vidu da je prema podacima iz trećeg Izvještaja Državne revizorske institucije o realizaciji preporuka iz januara 2025. godine, utvrđeno da je Fond od preostalih 25 preporuka u potpunosti realizovao 11 preporuka, djelimično realizovao osam preporuka, tri nijesu realizovane, dvije nijesu primjenjive i za jednu se ne može uvjeriti u status realizacije, Skupština pozdravlja kontinuiranu posvećenost Fonda realizaciji preporuka Državne revizorske institucije.
Skupština izražava očekivanje da će Fond do kraja 2025. godine kada se očekuje novi izvještaj Državne revizorske institucije realizovati preostale preporuke i time značajno unaprijediti svoj rad, posebno u dijelu koji se tiče finansiranja i praćenja realizacije projekata koji doprinose očuvanju i razvoju nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i njihovih pripadnika u oblasti nacionalnog, etničkog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta.
5. Skupština je upoznata da se veći dio preporuka Državne revizorske institucije upućenih Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava koje zahtijevaju dalje praćenje odnosi na finansiranje i praćenje realizacije projekata i da Komisija za vrednovanje projekata još uvijek nije u potpunosti realizovala preporuke koje se odnose na detaljno obrazlaganje dodijeljenih bodova

prilikom ocjenjivanja projekata, obrazlaganje iznosa sredstava koji se dodjeljuju korisnicima i razloga odbijanja projekata koji su dobili manji broj bodova.

Skupština pozdravlja informaciju da je Stručna služba Fonda u čijoj je nadležnosti praćenje realizacije projekata unaprijedila postupanje, jer se u nalazima Stručne službe Fonda od korisnika sve više zahtijeva dopuna u izvještavanju, dostava potpunije dokumentacije i validnih dokaza o realizaciji projekata. Međutim, još uvijek nijesu razrađene interne procedure za monitoring i evaluaciju projekata koje se odnose na rad i postupanje Stručne službe u dijelu praćenja realizacije projekata po fazama, iako bi fazno izvještavanje bilo značajno jer bi se na taj način obezbijedila mogućnost neuplaćivanja druge tranše sredstava ukoliko korisnik sredstava neadekvatno opravda sredstva koja je dobio prvom tranšom.

Imajući u vidu da je Državna revizorska institucija utvrdila da Fond još uvijek nije realizovao preporuku po kojoj treba da utvrdi obavezu korisnika sredstava da obavljanje transakcija vezanih za finansiranje realizacije projekata vrše preko posebnog žiro-računa otvorenog za te namjene, u cilju efikasnijeg praćenja realizacije projekata, kao ni preporuku da obezbijedi elektronsku bazu podataka o svim korisnicima sredstava, dobijenim sredstvima, projektnim zadacima i uspješnosti, odnosno ocjeni realizacije istih i evidenciju o poslatim opomenama pred utuženje, zahtjevima za povraćajem sredstava i vraćenim sredstvima, Skupština izražava očekivanje da će softver koji je Fond obezbijedio biti stavljen u funkciju do naredne kontrole realizacije preostalih preporuka Državne revizorske institucije.

6. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Ministarstvu evropskih poslova, Državnoj revizorskoj instituciji i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Za izvjestiteljku Odbora na sjednici Skupštine određena je poslanica Edina Dešić, članica Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA
Jovan Jole Vučurović
Jovan Jole Vučurović

